

ปัญหาในการปรับใช้หลักกฎหมาย เรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้

มีปัญหากว่าการกระทำนิติกรรมของลูกหนี้บางอย่างไม่มีผลทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยถอยลงจนทำให้เจ้าหนี้เสียหายอย่างเห็นได้ชัด แต่ผลโดยทางอ้อมของการกระทำดังกล่าว ในที่สุดก็ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้น้อยลงหรือไม่ได้รับชำระหนี้เลย ซึ่งในทางความเป็นจริงถ้าหากลูกหนี้ประสงค์จะกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ ก็อาจจะใช้วิธีการดังกล่าวนี้ได้ หรือเพราะการกระทำนิติกรรมของลูกหนี้บางอย่างทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถได้รับชำระหนี้ตามที่ตกลงกันได้ ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าเจ้าหนี้จะใช้มาตรการในการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ เพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวได้หรือไม่ ปัญหานี้ นักกฎหมายยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ และเมื่อมีปัญหาขึ้นสู่ศาลฎีกา คำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ยังสับสนอยู่มากเช่นกัน ในบทนี้ผู้เขียนจะหยิบปัญหาดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมานั้นสามารถจะปรับใช้กับหลักเกณฑ์ในเรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ได้หรือไม่เพียงใด จากการศึกษาแนวการวินิจฉัยของศาลฎีกามาทั้งหมด ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากหลักกฎหมายเรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ที่สำคัญและน่าสนใจ 4 กรณี ดังนี้คือ

- 1 ลูกหนี้ทำนิติกรรมที่เพิ่มภาระการชำระหนี้แก่ตนเอง
- 2 เจ้าหนี้ที่มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ภายหลังลูกหนี้ได้ทำนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้แล้ว
- 3 ลูกหนี้เลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง
- 4 ลูกหนี้ทำนิติกรรมซึ่งทำให้เจ้าหนี้เสียหายโดยเฉพาเจาะจง

ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละปัญหาตามลำดับไป ดังนี้

1. ลูกหนี้ทำนิติกรรมที่เพิ่มภาระการชำระหนี้แก่ตนเอง

หมายถึงกรณีที่ลูกหนี้รู้อยู่ว่าคุณเองไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยสิ้นเชิงได้แล้วยังขึ้นทำนิติกรรมใด ๆ ที่มีผลทำให้ลูกหนี้มีเจ้าหนี้เพิ่มขึ้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1 ก. เป็นหนี้ ข. และ ค. ซึ่งทรัพย์สินที่ ก. มีอยู่ก็พอที่จะใช้หนี้ของ ข. และ ค. ได้โดยสิ้นเชิง ต่อมา ก. ไปชอกุเงินจาก ง. 100,000 บาท กรณีหนึ่งและเข้าทำสัญญาเป็นคู่ค้าประกันการกู้เงินของ จ. อีกกรณีหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 2 ก. เข้ารับอาวัล เช็คซึ่ง ข. เป็นผู้ส่งจ่ายจำนวนเงิน 200,000 บาท ทั้ง ๆ ที่ทรัพย์สินของ ก. มีพอชำระหนี้สำหรับเจ้าหนี้ที่มีอยู่เต็มเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 3 ก. ฆมรณคโดยความประมาทชนรณคของ ข. ใกรับความเสียหาย ข. เรียกรองคาเสียหายจาก ก. 100,000 บาท ก. เห็นว่ายังใงคนกัมีหนี้เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว ก็เลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามทึ ข. เรียกรอง โขยมิใคตอรองความเสียหายลง ทั้ง ๆ ที่สามารถตอรองใคและความเสียหายของ ข. กัมีใคมากถึงขนาดนั้น

กรณีตามตัวอย่างทั้งสามคังกล่าวมานึ จะเห็นว่า การทำนิติกรรมของ ก. ทำให้ ก. ตองมีการชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น ทรัพย์สินที่ ก. มีอยู่มีไม่พอสำหรับชำระหนี้ใเจ้าหนี้ทั้งหมคใคโดยสิ้นเชิง ซึ่งมีผลทำให้เจ้าหนี้แต่ละคนใกรับส่วนเฉลี่ยจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ใเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้มีปัญหาว่า เจ้าหนี้ของ ก. ซึ่งมึอยู่ใเคิมจะขอเพิกถอนการทำนิติกรรมของ ก. ในครั้งหลัง ๆ ใคหรือไม เพราะการกระทำนิติกรรมของ ก. คังกล่าวมีผลทำให้เจ้าหนี้ใกรับชำระหนี้ไม่ใเคิมจำนวน

ปัญหาที่กล่าวนี้ นักกฎหมายของไทยส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเพิกถอนตามมาตรา 237 ไม่ได้ โดยให้เหตุผลไว้ว่า ความมุ่งหมายของการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ตามมาตรา 237 นั้น คือ การห้ามมิให้ลูกหนี้ทำใ้ตนเองจงใจอันหมายถึงนิติกรรมที่ลูกหนี้ทำขึ้นแล้วมีผลเป็นการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินให้บุคคลอื่นจนมีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้¹ ส่วนนิติกรรมอย่างอื่นซึ่งไม่มีผลทำให้จงใจโดยการโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ไปนั้น ถ้าจะห้ามเสียทุกอย่างไม่ให้ลูกหนี้ไปทำการกู้เงินหรือทำอะไรแล้ว จะเป็นการเคร่งครัดเกินไปจนลูกหนี้ทำอะไรไม่ได้เลย² นอกจากนี้เมื่อพิจารณาฐานะของผู้ทำนิติกรรมกับลูกหนี้แล้ว จะเห็นว่าเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นใหม่นี้ ไม่ได้รับผลประโยชน์ใดเพิ่มขึ้นจากการเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ อันจะเรียกได้ว่าเป็นผู้ได้รับลาภออกได้โดย น่าจะเรียกว่า ผู้ลาภหดหายมากกว่า³

หลักกฎหมายต่างประเทศ

สำหรับกรณีลูกหนี้ทำนิติกรรมที่เพิ่มภาระการชำระหนี้แก่ตนเองหรือที่เรียกว่า การก่อหนี้ใหม่นี้ นักกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ได้กล่าวถึงปัญหานี้ไว้ว่า ลูกหนี้มีอิสระที่จะก่อหนี้ใหม่ ๆ ได้โดยสุจริตตามกฎหมาย แม้ว่าการก่อหนี้นั้นจะมีผลทำให้สถานะเดิมของลูกหนี้ลดลงก็ตาม⁴ แต่ถาลูกหนี้ก่อหนี้โดยไม่สุจริต เช่น มีข้อตกลงกับเจ้าหนี้ใหม่ว่าจะแบ่งเงินที่ได้จากการเฉลี่ยหนี้กัน นิติกรรมนี้ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าหนี้เก่ามีสิทธิจะขอเพิกถอนเสียได้

¹ กำจร พันธ์ลาภ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้, หน้า 35.

² เสริม วินิจฉัยกุล, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้, หน้า 214.

³ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้, หน้า 956.

⁴ Marcel Planiol, Treatise on the Civil Law, Volume 2 Part 1, p. 183.

ส่วนในประเทศญี่ปุ่น แนวความคิดเรื่องนี้แตกต่างออกไป กล่าวคือ กฎหมาย
ของประเทศญี่ปุ่นเห็นว่า การกอดหนักับบุคคลอื่นเป็นการลบลประโยชน์ที่จะได้เฉลี่ยทรัพย์สิน
สินกันระหว่างเจ้านี้¹ ดังนั้นสิทธิในการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้านี้สามารถนำมา
ใช้ได้ในการกอดหนักับบุคคลอื่นโดยมุ่งหมายให้เจ้านี้เสียเปรียบ

เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า หากพิจารณาถ้อยคำในควมบทมาตรา 237 ซึ่ง
บัญญัติไว้กว้าง ๆ ว่า ให้เจ้านี้ชอบที่จะร้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมใด ๆ อันลูกหนี้ได้
กระทำลงทั้งรู้อยู่ว่าจะเป็นทางให้เจ้านี้เสียเปรียบแล้วก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่านิติกรรมที่
ลูกหนี้กระทำเพื่อเพิ่มภาระการชำระหนี้ให้แก่เจ้านี้ของคณนั้นสามารถปรับใช้กับเรื่องการ
เพิกถอนนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้านี้ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะนิติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการลบล
ผลประโยชน์ที่เจ้านี้แต่ละคนจะได้เฉลี่ยจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ มีผลให้เจ้านี้ไม่ได้
รับชำระหนี้โดยสิ้นเชิงหรือได้รับชำระหนี้ลดลงจากที่ควรจะได้ หากลูกหนี้ได้กระทำ
นิติกรรมดังกล่าวขึ้นจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่านิติกรรมประเภทนี้เป็นนิติกรรมที่ทำให้เจ้านี้
เสียเปรียบ ซึ่งปรากฏว่าศาลฎีกามีคำพิพากษาตามความเห็นนี้แล้ว ได้แก่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 420/2507 (ระหว่างธนาคารนครหลวงไทย จำกัด

โจทก์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด โจทก์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ผู้ร้อง นายบึงชูเอ็ง แซ่มิ่ง
กับพวก จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2507 หน้า 804 - 809 จดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา)
ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถูกโจทก์ฟ้องบังคับชำระหนี้จึงได้ทำสัญญา
ประนีประนอมยอมความจะใช้นี้ให้โจทก์ภายใน 10 วัน แต่จำเลยทั้งสองไม่ยอมใช้ภายใน
กำหนด โจทก์จึงออกหมายบังคับคดียึดทรัพย์สินของจำเลยออกขายทอดตลาด ในระหว่างนั้น

¹ J.E. de Becker, The Principle and Practice of the Civil Code of Japan, p.285.

มีเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 2 หลายรายขอเจดีย์หนึ่งรวมทั้งผู้ร้อง โจทก์คงคัดค้านเฉพาะการขอเจดีย์หนึ่งของผู้ร้องว่าเป็นหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยเจตนาเอาเปรียบเจ้าหน้าที่อื่น สำหรับข้อเท็จจริงในหนึ่งของผู้ร้อง ปรากฏว่าเติมจำเลยที่ 1 เป็นหนึ่งผู้ร้องอยู่ 30,000 บาท โดยมีน้องชายจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้าประกัน ต่อมาจำเลยที่ 1 ถูกเจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้ร้องฟ้องเรียกหนี้สินหลายคดี โดยเฉพาะผู้ร้องได้ฟ้อง 2 คดี แต่เป็นหนี้รายอื่นไม่ใช่หนึ่งผู้ร้องมาขอเจดีย์รายนี้ ขณะนั้นจำเลยที่ 1 ไม่มีทรัพย์สินเหลืออยู่อีก จำเลยที่ 2 เกรงว่าน้องชายซึ่งเป็นผู้ค้าประกันจะเกิดคร้อนเพราะกำลังศึกษาอยู่ จำเลยที่ 2 จึงขอเข้าทำสัญญาค้ำประกันแทนน้องชายกับผู้ร้องก่อนที่โจทก์จะนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 เพียงวันเดียว ครั้นต่อมาอีก 2 เดือน ผู้ร้องก็ฟ้องจำเลยที่ 2 เรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน จำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าศาลยอมชำระหนี้ให้ผู้ร้องในวันนั้น ผู้ร้องจึงนำหนี้ดังกล่าวมาขอเจดีย์ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ขณะที่จำเลยที่ 2 เข้าค้ำประกันหนี้สินของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบิดาของผู้ร้องแทนน้องชายนั้น เป็นเวลาภายหลังที่จำเลยที่ 1 และ 2 ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความใช้หนี้โจทก์เป็นเงิน 147,570.52 บาทแล้ว และในระหว่างนั้นเดือนพฤศจิกายน 2505 อันเป็นเวลาใกล้เคียงกับจำเลยที่ 2 เข้าค้ำประกันหนี้ผู้ร้องนั้น จำเลยที่ 1 และ 2 ได้ถูกฟ้องหลายคดีซึ่งทุกคดีจำเลยที่ 2 ก็ทราบดี เพราะเป็นผู้รับหมายไว้แทนบิดา จำเลยที่ 2 ทราบว่าบิดาไม่มีทรัพย์สินใด ๆ เหลืออยู่ แม้กระนั้นจำเลยที่ 2 ยังกลับเข้าทำสัญญาค้ำประกันหนี้ของบิดาให้กับผู้ร้อง ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความจำเป็นอย่างใดเลย เพราะบิดาได้กู้หนี้ยืมสินมาประมาณ 2 ปีแล้ว โดยไม่ถูกผู้ร้องเร่งรัดแต่อย่างใด และขณะนั้นเองระยจำเลยก็เป็นผู้ค้าประกันอยู่ ดังนั้นการที่จำเลยที่ 2 เข้าค้ำประกันหนี้ของผู้ร้อง จำเลยที่ 2 ย่อมเล็งเห็นผลว่าจะทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ลดลง เนื่องจากขณะนั้นจำเลยที่ 2 ไม่มีทรัพย์สินอื่นอีก ศาลฎีกาเห็นว่าผู้ร้องกับจำเลยที่ 2 โกงกอบขึ้นช่วยการฉ้อฉลอันเป็นทางทำให้เจ้าหน้าที่อื่นเสียเปรียบ"

ถึงกระนั้นผู้เขียนก็ยังเห็นว่า การที่ยอมให้เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิเพิกถอนนิติกรรม ซึ่งลูกหนี้กระทำขึ้นเพื่อเพิ่มภาระการชำระหนี้ให้แก่ตนเองนี้ เป็นการก้าวล่วงสิทธิส่วนบุคคลของลูกหนี้และความคุ้มครองหนี้เคร่งครัดจนเกินไป ทำให้ลูกหนี้แทบจะทำอะไรไม่ได้เลย หรืออาจถึงขนาดไม่สามารถยังชีพอยู่ได้ เช่น ลูกหนี้อาจไม่มีเงินพอที่จะซื้ออาหารจึงต้องกู้เงินเขามาซื้อ หรือซื้อเสื้อผ้าอาหารเขามาก่อนเป็นต้น ทั้ง ๆ ที่สถานะของลูกหนี้ขณะนั้นยังไม่ถึงขั้นรายแรงเช่นนั้น กล่าวคือการที่ความเช่นนี้จะทำให้ลูกหนี้มีสภาพเหมือนบุคคลล้มละลาย ซึ่งไม่สามารถจะกระทำอะไรได้ ทั้งที่ความจริงแล้วลูกหนี้ซึ่งถูกใช้วิธีการตามมาตรา 237 นี้ อาจไม่ถึงขนาดเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของใคร หรือหนี้ของเขายังไม่ถึงกำหนดชำระเลยก็ได้ แต่เหตุผลของนักกฎหมายไทยในการที่ไม่ให้เพิกถอนนิติกรรมเหล่านี้ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนยังไม่เห็นด้วยนัก เพราะเป็นเหตุผลที่อาจมีข้อโต้แย้งได้ทั้งสิ้น เช่น เหตุผลที่ว่า เพราะการเพิกถอนการฉ้อฉลนั้น หมายถึงการเพิกถอนนิติกรรมที่ลูกหนี้ทำขึ้น อันมีผลเป็นการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะตีความถ้อยคำในคํวบท มาตรา 237 ให้มีความหมายจำกัดเช่นนั้น เพราะในมาตราดังกล่าวใช้คำว่า "นิติกรรมใด ๆ อันลูกหนี้ได้กระทำลงโดยรู้ว่าจะเป็นการให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบ" ซึ่งหมายถึงนิติกรรมใด ๆ ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นนิติกรรมในการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินเท่านั้น ถ้ากฎหมายมุ่งประสงค์จะให้เพิกถอนเฉพาะนิติกรรมที่มีผลเป็นการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินแล้ว ก็น่าจะบัญญัติให้ชัดเจนได้และในปัจจุบันนี้ศาลฎีกาก็มีความเห็นว่าการกระทำนิติกรรมของลูกหนี้ที่ทำให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบนั้นหากจำกัดเฉพาะการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินไม่ การที่ลูกหนี้ได้นำทรัพย์สินของตนไปให้บุคคลภายนอกเขาในระยะเวลาอันนาน ถ้าเป็นการทำให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบ เจ้าหน้าที่รอบที่จะเพิกถอนเสียได้เช่นกัน¹ ส่วนเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ว่า การถอนหนี้ไม่ทำให้ลูกหนี้ยากจนลงนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะพิจารณา

¹ คมทที่ 2 ข้อ 1.2.1

ว่าการที่ลูกหนี้ทำนิติกรรมดังกล่าวทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบหรือไม่ซึ่งจะตรงตามตัวบทมากกว่า สำหรับในกรณีนี้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าในที่สุดทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่เต็มตามจำนวนหนี้ น่าจะถือว่าเป็นการเสียเปรียบตามมาครานี้แล้ว สำหรับเหตุผลประการสุดท้ายที่ว่าบุคคลที่ทำนิติกรรมกับลูกหนี้ไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับลาภอกนั้น ผู้เขียนเห็นว่าถ้าสมมติว่านิติกรรมนั้นเป็นการกู้เงินโดยลูกหนี้ให้คอกเบี้ยเป็นการตอบแทน หรือกรณีลูกหนี้ได้สอดเข้าแก่หน้าหรือการเข้าทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามตัวอย่างข้างต้น ดังนั้นจะยังถือว่าเจ้าหนี้คนใหม่เป็นผู้ได้ลาภทดแทนอีกหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ถ้าไม่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการขอเพิกถอนนิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำ เพื่อเพิ่มภาระการชำระหนี้ให้แก่คนทุกกรณีเสียเลย ก็อาจเป็นการให้อิสระแก่ลูกหนี้มากจนเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ไม่สุจริตใช้สิทธิของตนให้เป็นที่เสียเปรียบเสียหายแก่เจ้าหนี้ได้เต็มที่ ดังเช่นกรณีลูกหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามตัวอย่างข้างต้นเป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่น่าขบคิดว่ากฎหมายควรจะเปิดโอกาสให้ลูกหนี้กระทำนิติกรรมประเภทนี้ได้แค่ไหนเพียงไร จึงจะพอสมควรแก่ความเหมาะสม และควรให้เจ้าหนี้มีสิทธิเข้าไปควบคุมการกระทำนิติกรรมประเภทนี้หรือไม่อย่างไร

2. เจ้าหนี้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ภายหลังลูกหนี้ได้ทำนิติกรรมซึ่งฉดลเจ้าหนี้แล้ว

ถ้อยคำในคัมภีรมาตรา 237 ทำให้เห็นได้ว่า เจ้าหนี้ที่จะขอเพิกถอนนิติกรรมได้จะต้องมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ก่อนลูกหนี้ทำนิติกรรมอันเป็นการฉดล เพราะถ้าในขณะที่ทำนิติกรรมลูกหนี้ไม่มีเจ้าหนี้ก็ไม่อาจถือว่าลูกหนี้ได้กระทำนิติกรรมเพื่อฉดลเจ้าหนี้ แต่ปัญหา

จะเกิดขึ้นในกรณีที่ถูกหนี้ยั้งใจจะทำการฉ้อฉลจะมาเป็นเจ้านั้นในอนาคต โดยได้มีการวางแผนทำนิติกรรมจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินไปจนหมดสิ้นแล้วจึงไปทำการก่อกองนี้ เจ้านั้นซึ่งเพิ่งมีฐานะเป็นเจ้านั้นในภายหลังจะขอเพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวได้หรือไม่ เช่น

ตัวอย่างที่ 1 ก. รู้ว่ากิจการค้าของตนเองไม่ดี ในไม่ช้าจะต้องไปกู้หนี้คนอื่น จึงคิดจะเอาเปรียบเจ้านั้นโอนทรัพย์สินให้กับลูกหลานไปก่อนทั้งหมด แล้วจึงไปขอกู้เงินจาก ข. ข. ไม่ทราบว่า ก. ไม่มีทรัพย์สินอันใดแล้ว จึงตกลงให้ ก. กู้เงิน

ตัวอย่างที่ 2 ก. ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีไว้กับธนาคาร แต่ยังไม่เบิกเงินเกินบัญชี กลับโอนจำหน่ายทรัพย์สินของตนไปทั้งหมดก่อน หลังจากนั้นจึงเริ่มเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร และไม่ยอมรับหนี้แก่ธนาคาร

จากปัญหาที่ยกมานี้มีปัญหาว่า ข. และธนาคารจะขอเพิกถอนการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของ ก. ซึ่งได้กระทำก่อนที่จะเป็นลูกหนี้คนใดหรือไม่ นักกฎหมายของไทยมีความเห็นแตกต่างกันเป็น 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่าเพิกถอนได้ โดยแปลความถ้อยคำของกฎหมายที่มีบัญญัติไว้ว่า "ลูกหนี้ต้องรู้ว่าจะเป็นการทำให้เจ้านั้นเสียเปรียบ" คำว่า "จะ" แปลถึงการเสียเปรียบในภายหน้าได้ควย จึงกินความหมายถึงเจ้านั้นในอนาคตได้¹ โดยนักกฎหมายฝ่ายนี้เห็นว่าถ้าไม่ยอมให้ไว้สิทธิเพิกถอนแล้วจะทำให้เจ้านั้นเสียหายมาก

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้, เล่ม 2 หน้า 944.

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เจ้าหนี้จะขอเพิกถอนตามมาตรา 237 นี้ไม่ได้ เพราะ ถ้อยคำในค้ำประกันโดยนิติบุคคลโดยชัดแจ้งแล้วว่า ลูกหนี้ไถ่ทำนิติกรรมโดยรู้ว่าจะเป็นการให้ เจ้าหนี้เสียเปรียบ ซึ่งหมายถึงเจ้าหนี้ในขณะที่ทำนิติกรรมเท่านั้น^{1,2} การทำนิติกรรม ให้ผู้ที่จะมาเป็นเจ้าหนี้ในภายหลังเสียเปรียบนั้นเห็นจะเป็นไปไม่ได้ เพราะต้องรู้อยู่ใน ขณะทำนิติกรรมนั้นแล้วว่ามีภาระเสียเปรียบดังกล่าว ไม่ใช่รู้ง่วงหน้า³

สำหรับในปัญหาเรื่องนี้ได้มีข้อเท็จจริงท่านองคมนตรีกล่าวขึ้นสู่ศาลฎีกา ปรากฏว่า ศาลฎีกามีความเห็นพ้องกับความเห็นแรก คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1101/2518 (ระหว่าง นางสินจง ชัยประสิทธิ์ โจทก์ นายเปรมศรี จิตรารชร จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2518 หน้า 909 - 1003 จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา) ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าว ฟังได้ว่า ท. เจ้าของที่ดินแพศยี่สิบเจ็ดไร่จำนวนสอง ไร่สามสิบไร่เศษซึ่งขายทอดตลาดที่ดินที่จำนวนสอง ไร่ เพื่อชำระหนี้จำนวนสอง ไร่ก่อนการขายทอดตลาด ท. ไถ่เอาที่ดินและที่ดินแถวดังกล่าวไปจดทะเบียน การเช่าให้กับจำเลยมีกำหนด 8 ปี ค่าเช่าเดือนละ 200 บาท โดยรู้อยู่แล้วว่าจะเป็นการ ทำให้บุคคลที่อาจประมูลซื้อที่ดินและที่ดินพิพาทในภายหลังเสียเปรียบ ต่อมาโจทก์ซื้อที่ดิน และที่ดินไถ่จากการขายทอดตลาด จึงมาฟ้องขอเพิกถอนการเช่าดังกล่าว ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พฤติการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวมาฟังได้ว่า ท. และจำเลยสมยอมกันทำสัญญาเช่าที่ดินพิพาท โดยรู้อยู่ว่าเป็นทางใหม่บุคคลซึ่งอาจประมูลซื้อที่ดินพิพาทในภายหลังเสียเปรียบ เป็นการฉ้อฉล แม้โจทก์จะประมูลซื้อที่ดินพิพาทในภายหลังก็ถือได้ว่าเป็นเจ้าหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 237 แล้ว สัญญาเช่าที่ดินพิพาทระหว่าง ท. กับจำเลยไม่มีผลผูกพันโจทก์"

¹ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้, หน้า 448.

² จี๊ด เศรษฐบุตร, หมายเหตุคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1101/2518, ระหว่าง นางสินจง ชัยประสิทธิ์ โจทก์ นายเปรมศรี จิตรารชร จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2518 หน้า 999 - 1003 จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา

³ กำธร พันธุลาภ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน, หน้า 54.

หลักกฎหมายต่างประเทศ

หลักกฎหมายในเรื่องนี้ ในประเทศฝรั่งเศส¹ และบางรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา² มีความเห็นว่า ถ้าลูกหนี้ได้ทำนิติกรรมซึ่งเจ้าหนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีผลกระทบกระเทือนโดยตรงต่อตัวเจ้าหนี้แล้ว เจ้าหนี้อาจขอเพิกถอนเสียได้ แม้วานิติกรรมนั้นจะก่อขึ้นก่อนที่เจ้าหนี้จะมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ก็ตาม โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยริคเจเนใน The Uniform of Fraudulent Conveyance Act : 1918 ในมาตรา 7 ว่า "ถ้าลูกหนี้มุ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ปัจจุบันหรือเจ้าหนี้ในอนาคต การโอนนั้นก็เป็นการฉ้อฉลทั้งเจ้าหนี้ในอนาคตและปัจจุบัน"

สำหรับผู้เขียนเห็นว่า เจ้าหนี้ที่มีความเป็นเจ้าหนี้นายหลังที่ลูกหนี้ได้กระทำนิติกรรมฉ้อฉลนั้นจวนมีสิทธิที่จะขอเพิกถอนนิติกรรมฉ้อฉลได้เพราะ การที่จะพิจารณาว่าเจ้าหนี้จะมีสิทธิเพิกถอนนิติกรรมนั้น ๆ ได้หรือไม่ น่าจะคงพิจารณาจากความเสียหายเปรียบของเจ้าหนี้ และความจงใจของลูกหนี้เป็นสำคัญ กล่าวคือ ลูกหนี้ได้กระทำนิติกรรมฉ้อฉลโดยเห็นหรือเล็งเห็นหรือไม่ว่าจะทำให้เจ้าหนี้เสียหายเปรียบ และปรากฏว่าเจ้าหนี้ได้เสียหายเปรียบจากนิติกรรมฉ้อฉลที่ลูกหนี้กระทำนั้นจริงหรือไม่ ตัวตนของเจ้าหนี้จะมีอยู่ในขณะกระทำนิติกรรมนั้นหรือไม่ ไม่น่าจะเป็นสาระสำคัญแต่อย่างใด อีกทั้งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 237 ก็จะได้เห็นว่าไม่มีข้อความตอนใด ระบุว่าเจ้าหนี้จะขอเพิกถอนได้ต้องมีฐานะเป็นเจ้าหนี้แล้วในขณะที่ลูกหนี้ทำนิติกรรม จึงน่าที่จะสามารถตีความควบไป ในทางที่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่มีความเป็นเจ้าหนี้นายหลังการกระทำนิติกรรมฉ้อฉลได้ด้วย การที่

¹ Marcel Paniel, Treatise on the Civil Law, Volume 2 Part 1, p. 186-187.

² William M.Me. Kinney, "Fraudulent Conveyance, America Jurisprudent, Volume 24, p. 283-287.

ความว่าเจ้าหนี้ที่จะขอเพิกถอนนิติกรรมฉ้อฉลได้จะคงหมายถึงเจ้าหนี้ที่มีฐานะเป็นเจ้าหนี้แล้ว ในขณะที่เจ้าหนี้ทำนิติกรรมเท่านั้น น่าจะเป็นการตีความที่แคบไป ทำให้กฎหมายไม่สามารถใช้ควบคุมพฤติการณ์ของลูกหนี้ได้เพียงพอ อย่างไรก็ตามการที่จะให้สิทธิกว้างขวางมากเช่นนั้นก็จะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น เจ้าหนี้อาจขยับไปขอเพิกถอนนิติกรรมซึ่งลูกหนี้ได้กระทำตั้งแต่ก่อนมาเป็นเจ้าหนี้ของตนถึง 5 ปี 10 ปี เป็นต้น ดังนั้นเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าวการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ประเภทนี้จึงน่าจะมีขอบเขต อาทิเช่น หมายถึงเฉพาะเจ้าหนี้ประเภทซึ่งลูกหนี้จงใจกระทำให้คงเสียเปรียบ และปรากฏว่าเขาได้รับการเสียเปรียบจากนิติกรรมของลูกหนี้โดยตรงเท่านั้น

3. กรณีลูกหนี้เลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง

ในกรณีที่ลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายคนแต่ทรัพย์สินของลูกหนี้มีไม่พอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมด ลูกหนี้จึงได้เลือกชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้บางคน การกระทำของลูกหนี้ดังกล่าวมีผลให้เจ้าหนี้รายอื่น ๆ ไม่ได้รับชำระหนี้ หรือได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวน มีปัญหาว่าเจ้าหนี้ที่ไม่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนนี้จะขอเพิกถอนการชำระหนี้ที่ลูกหนี้กระทำนี้ได้หรือไม่ ซึ่งในปัญหานี้ นักกฎหมายของไทยมีความเห็นแตกต่างกันเป็น 2 ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่าเจ้าหนี้จะขอเพิกถอนได้ โดยที่ความคับทมิในมาตรา 237 โดยเคร่งครัด โดยถือว่า การเลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งนี้ทำให้ เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบเพราะเจ้าหนี้สามัญทุกคนยอมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ ส่วนในกรณีที่ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่เพียงพอชำระหนี้แม้ถึงว่าหนี้แต่ละรายนั้นจะเกิดขึ้นในเวลาต่างกันก็ตาม¹

¹ พระยาเทพวิฑูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 - 2,

ฝ่ายที่สอง เห็นว่าเจ้าหน้าที่จะขอเพิกถอนไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการเลือกชำระหนี้
 กิ่งก้านไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยถอยลงแต่ประการใด เพราะทรัพย์สิน
 ของลูกหนี้นั้นประกอบด้วย หนี้ฐาน เป็นลูกหนี้อื่นเป็นส่วนสม และหนี้ฐานเป็นเจ้าหนี้อื่นเป็น
 ส่วนรวม การชำระหนี้ทำให้ส่วนบวกดังกล่าวดังกล่าวทำให้หนี้ส่วนกลับของลูกหนี้ลดลงด้วย
 นอกจากนี้ที่กฎหมายฝ่ายนี้ยังเห็นว่า การชำระหนี้ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย
 อันหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ใช่เป็นการทำไปโดยรู้ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ ^{1,2}

สำหรับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยปรากฏว่า วินิจฉัยคล้ายตามความเห็น
 แรกโดยตลอด เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 870/2509 (ระหว่างนายสงวน ทองไพบุสย์ โจทก์
 นายสง่า แก้วมีแสง กับพวก จำเลย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ บวรอง นายบุญง แซ่ตั้ง
 ผู้คัดค้าน จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2509 หน้า 904 - 913 จิตพินพิไทยเนติบัณฑิตยสภา)
 ขอให้จริงในคดีดังกล่าวได้ความว่า จำเลยถูกผู้คัดค้านฟ้องคดีบังคับให้ชำระหนี้ค่าซื้อไม้
 ในระหว่างพิจารณาผู้คัดค้านได้ขออายัดทรัพย์จำเลยชั่วคราวอ้างว่าจำเลยมีหนี้สินหลายราย
 กำลังจะโอนทรัพย์สินไป ศาลได้มีคำสั่งอายัดทรัพย์จำเลยแล้ว จำเลยกับผู้คัดค้านจึงได้
 ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลโดยจำเลยจะชำระเงินตามฟ้องให้ผู้คัดค้านภายใน
 1 เดือน จำเลยได้ขายที่ดินที่ถูกอายัดไปบุคคลที่ผู้คัดค้านหามาซื้อที่ดินจำเลยแล้วนำเงินที่
 ได้จากการขายที่ดินชำระหนี้แก่ผู้คัดค้านทั้งหมดโดยไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายอื่น ศาลฎีกา

¹ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรม
และหนี้, เล่ม 2 หน้า 957.

² กำนธ พันธุลาภ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้,
 หน้า 55.

ได้วินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ว่า "แม้ในกรณีที่ลูกหนี้มิได้ถูกฟ้องคดีล้มละลาย หลก ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม ถ้าการชำระหนี้เป็นการเลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งซึ่งเจ้าหนี้รู้อยู่แล้วว่า ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้รายอื่นได้ เป็นผลทำให้เจ้าหนี้มิได้รับชำระหนี้เสียเปรียบเป็นการฉ้อฉล เจ้าหนี้อื่นซึ่งมิได้ขอให้ศาล เพิกถอนเสียได้"

นอกจากนี้ให้ฎีกาที่ 1130 - 1/2505 และ ฎีกาที่ 1811/2511

หลักกฎหมายต่างประเทศ

หลักกฎหมายต่างประเทศในเรื่องนี้ยังมีความเห็นแตกต่างออกไปเป็น 2 ความเห็นเหมือนของไทย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า เพิกถอนได้ ได้แก่ หลักกฎหมายญี่ปุ่น โดยให้เหตุผลไว้ว่า การเลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งเป็นการทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบเพราะทำให้หลักประกันสามัญลดลง¹

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เพิกถอนไม่ได้ ได้แก่ หลักกฎหมายฝรั่งเศส และหลักกฎหมายสหรัฐอเมริกา โดยในกฎหมายฝรั่งเศสนั้นได้รับอิทธิพลในเรื่องนี้มาจากแนวความคิดเก่าในกฎหมายโรมันว่า การที่ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แม้จะทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เหลืออยู่ไม่พอชำระหนี้ ก็เป็นเรื่องที่ต้องตามกฎหมาย² ส่วนในกฎหมายสหรัฐอเมริกาได้ให้เหตุผลที่ไม่ยอมให้เพิกถอนว่า แม้การชำระหนี้ของลูกหนี้จะ

¹ J.E. de Becker, The Principle and Practice of the Civil Code of Japan, p. 286.

² Marcel Planiol, Treatise on the Civil Law, Volume 2 part 1, p. 182.

ถือได้ว่าทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบแต่ก็ยังไม่เป็นเหตุผลที่เพียงพอที่จะยอมให้มีการเพิกถอน
ได้ เพราะถ้าไม่มีกฎหมายห้ามโดยเฉพาะแล้ว ลูกหนี้ย่อมมีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายที่จะ
เลือกชำระหนี้แก่เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งได้¹

สำหรับผู้เขียนเห็นว่า การเลือกชำระหนี้ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำลงโดยรู้ว่าทำให้
เจ้าหนี้เสียเปรียบนี้ เจ้าหนี้ซึ่งเสียเปรียบขอเพิกถอนเสียได้ ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณา
หลักเกณฑ์ของการเพิกถอนนิติกรรมที่ฉ้อฉลเจ้าหนี้โดยละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่านิติกรรม
การเลือกชำระหนี้ดังกล่าวสามารถปรับเข้ากับหลักเกณฑ์เรื่องนี้ได้อย่างไม่มีข้อสงสัยใด ๆ
เนื่องจากการเลือกชำระหนี้เป็นการทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยลงจนไม่พอชำระหนี้
จึงทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบเหมือนนิติกรรมอื่น ๆ เช่น การขายที่ดินหรือการปลดหนี้สิน
ให้ลูกหนี้เช่นเดียวกัน คงจะมีข้อโต้แย้งได้แต่เพียงว่า การเลือกชำระหนี้เป็นการกระทำ
ตามหน้าที่ซึ่งอาจถือว่าเป็นการกระทำนิติกรรมฉ้อฉลโดยมีเหตุผลเท่านั้นเอง ซึ่งผู้เขียนก็ยัง
เห็นว่าแม้จะเป็นนิติกรรมที่กระทำโดยมีเหตุผลก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงไปจากการเป็นนิติกรรม
ฉ้อฉลได้ และในสถานการณ์ที่ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทุกคนโดยสิ้นเชิง
ผู้เขียนเห็นว่า เจ้าหนี้ทุกคนควรจะมีส่วนร่วมในชะตากรรมเช่นเดียวกัน เจ้าหนี้สามัญ
ทุกคนน่าจะมีสิทธิอันเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับส่วนเฉลี่ยจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้
มิใช่ว่าเจ้าหนี้บางคนได้รับชำระหนี้ไปเต็มตามจำนวนในขณะที่เจ้าหนี้คนอื่นได้รับชำระหนี้
ไม่เต็มจำนวนหรือไม่ได้เลย การที่ไม่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้คนอื่นในการขอเพิกถอนการเลือกชำระ
หนี้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งนี้ จะเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้คนนั้นได้รับอภิสิทธิ์ใน
การได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้คนอื่น ทั้ง ๆ ที่มีฐานะเท่าเทียมกันซึ่งน่าจะชอบด้วยเหตุผล
และไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักกฎหมายในเรื่องนี้

¹ William M. Mc Kinney, "Fraudulent Conveyances."

4. ลูกหนี้ทำนิติกรรมซึ่งทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบโดยเฉพาะเจาะจง

ในกรณีที่ลูกหนี้ได้ทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้เล็งเห็นได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงของเจ้าหนี้ แต่เพราะการกระทำนิติกรรมของลูกหนี้ดังกล่าว ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงเอา กับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นได้ ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 ก. ทำสัญญาจะขายที่ดินแปลงหนึ่งให้ ข. กำหนดจะไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์อีก 3 เดือน ปรากฏว่าก่อนถึงวันนัดโอนกรรมสิทธิ์ ก. เห็นว่า ค. เสนอให้ราคาที่ดินแปลงนี้สูงกว่า ข. จึงได้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่ ค. แทนที่ โดย ค. ก็รู้อยู่ที่ดินแปลงดังกล่าวนี้ ก. ได้ทำสัญญาจะซื้อจะขายไว้กับ ข. ก่อนแล้ว ดังนี้ ข. จะฟ้องขอเพิกถอนการทำนิติกรรมโอนที่ดินระหว่าง ก. กับ ค. ได้หรือไม่

ตัวอย่างที่ 2 เอ. จดทะเบียนยกที่ดินแปลงหนึ่งให้ บี. บุตรชายของตนโดยเสนหา ต่อมา บี. ประพฤติเนรคุณต่อ เอ. อย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้ เอ. สามารถเพิกถอนการให้ได้ บี. ทราบข่าวในไม่ช้า เอ. จะต้องขอเพิกถอนการให้จึงจดทะเบียนโอนขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้ ซี. โดย ซี. ก็ทราบว่า เอ. กำลังจะฟ้องขอเพิกถอนการให้ที่ดินแปลงนี้ บี. มีปัญหาว่า เอ. จะขอให้เพิกถอนการโอนที่ดินระหว่าง บี. กับ ซี. ได้หรือไม่

จากปัญหาทั้งสองที่กล่าวมานี้ นักกฎหมายไทยมีความเห็นแตกแยกกันเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายแรก ซึ่งเป็นความเห็นข้างมาดเห็นว่า กรณีเช่นนี้เจ้าหนี้ขอเพิกถอนได้ แต่จะใช้หลักกฎหมายเรื่อง โคมาปรับใช้ ในการเพิกถอนนั้นยังเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันมาก และเป็นปัญหาที่ยังไม่ยุติโดยต่างฝ่ายต่างมีเหตุผลที่น่าฟังด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งผู้เขียนจะยกมา กล่าวในที่นี้เป็นลำดับไป ดังนี้

ความเห็นที่ 1 เห็นว่ากรณีดังกล่าว เพิกถอนได้โดยอาศัยหลักกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300 ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้าได้จดทะเบียนการโอนอสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์เป็นทางเสียเปรียบแก่บุคคลผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของบุคคลอื่นก่อนไซ้ ทานว่าบุคคลนั้นอาจเรียกให้เพิกถอนการจดทะเบียนนั้นได้ แต่การโอนนั้นมีค่าตอบแทนซึ่งผู้รับโอนกระทำการโดยสุจริตนั้น ไม่ว่าจะผิดจะเป็นประการใด ทานว่าจะเรียกให้เพิกถอนทะเบียนไม่ได้" ทั้งนี้โดยถือว่าเจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงนี้เป็นผู้ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของบุคคลอื่นก่อนซึ่งเป็นความเห็นที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฎีกา เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1619/2494 (ระหว่างนายพนม บุญวัฒน์ โจทก์ นางแถม ปากเกล้า จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2494 หน้า 1316 - 1320 จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา) ซึ่งวินิจฉัยว่า "ทำสัญญาจะขายที่ดินกันโดยผู้ขายได้รับชำระราคาที่ดินแล้ว แต่ยังทำการโอนไม่ได้เพราะพนักงานที่ดินรับโฉนดไปยังกรมที่ดินเสีย ผู้ขายจึงมอบที่ดินให้ผู้ซื้อครอบครองไปพลางก่อนจนกว่ากรมที่ดินจะส่งโฉนดคืนมาจึงจะทำการโอนกัน ผู้ซื้อจึงได้เข้าครอบครองที่ดินนั้นตลอดมา 4 ปีเศษ ทั้งนี้ ถือได้ว่าผู้ซื้ออยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของบุคคลอื่นเกี่ยวกับที่ดินนั้นได้ก่อนแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2499 (ระหว่างนายเชียง ม้วนอ่อน โจทก์ นายเอ็ง จรุงเคลือบ จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2499 หน้า 966 - 972) ซึ่งวินิจฉัยว่า "ผู้ซื้อที่ดินซึ่งได้ชำระราคาที่ดินให้แก่ผู้ขายและผู้ขายมอบที่ดินให้ครอบครองแล้วพร้อมกับทำใบมอบอำนาจให้ผู้ซื้อไว้เพื่อจัดการขอโอนทะเบียนเอง จนผู้ซื้อได้คิดขอขอให้เจ้าพนักงานที่ดินจัดการโอนกรรมสิทธิ์ให้แล้ว แต่เจ้าพนักงานทำให้ไม่ทันจึงขอเลื่อนไปวันหลัง ทั้งนี้ เรียกได้ว่าผู้ซื้ออยู่ในฐานะที่จะให้จดทะเบียนสิทธิของบุคคลอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300 แล้ว"

อนึ่ง ยังมีนักกฎหมายบางท่านไม่เห็นด้วยกับความเห็นนี้ โดยให้ความเห็นว่า ผู้ที่อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนไต่ต่อก่อนจะต้องเป็นผู้มีทรัพย์สินอย่างใด อย่างหนึ่งอันจะบังคับเอาแก่บุคคลที่สามได้ ฉะนั้นถ้าบุคคลผู้หนึ่งมีแต่เพียงบุคคลสิทธิที่จะ บังคับให้เจ้าของที่ดินโดยเฉพาะทำให้ทำการชำระหนี้ให้แก่ตนแล้ว แม้การชำระหนี้นั้นอาจ จะเป็นผลให้จดทะเบียนที่ดินได้ในภายหลังก็ บุคคลนั้นก็หาได้ชื่อว่า เป็นผู้อยู่ในฐานะ อันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนไต่ต่อก่อนไม่¹ ซึ่งความเห็นนี้มีคำพิพากษาฎีกาสนับสนุน อยู่หลายฎีกา เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 175/2502 (ระหว่างนายเชื้อ ชมภูพงษ์ โจทก์ นางเนนิใจ คงจันทา จำเลย จากคำพิพากษาฎีกาปี 2502 หน้า 227 - 243 จัดพิมพ์โดยเนติ บัณฑิตยสภา) ซึ่งวินิจฉัยว่า "จำเลยที่ 1 รับมรดกที่ดินจากเจ้าของซึ่งทำสัญญาจะขาย ให้โจทก์และรับชำระราคาแล้วแต่อยู่ระหว่างขอแบ่งแยกเพื่อโอนทางทะเบียนจำเลยที่ 1 ขายให้จำเลยที่ 3 โดยรู้ว่าไม่สามารถชำระหนี้ แม้ที่ดินนอกพิพาทก็ขายให้คนอื่น ไปแล้ว ย่อมเป็นการทำให้โจทก์เสียเปรียบ ถ้าจำเลยที่ 3 รู้ถึงความข้อนี้โจทก์ก็ขอเพิก ถอนเสียได้ แต่ไม่ใช้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300 เพราะโจทก์ มีแต่บุคคลสิทธิ ไม่มีสิทธิที่จะร้องขอจดทะเบียนไต่ต่อก่อนเองตามลำพัง"

คำพิพากษาฎีกาที่ 601/2497 (ระหว่างนายบุญช่วย ชูไสว โจทก์ นายขันธ เกละเทศ จำเลย จากคำพิพากษาฎีกาปี 2497 หน้า 611 - 616 จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา) ซึ่งวินิจฉัยว่า "สิทธิคามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินเป็นภาคสิทธิหาเป็นสิทธิที่จะจดทะเบียนได้ไม่ ผู้จะซื้อไม่มีทรัพย์สินที่จะติดคามทรัพย์สินจากคนภายนอก หรือเพิกถอนการจดทะเบียน โอนที่ดินไปยังคนภายนอก"

¹ ประมุข สุวรรณศรี, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน, หน้า 146 - 147.

อย่างไรก็ตามยังมีนักกฎหมายบางท่านให้ความเห็นโต้แย้งความเห็นคัดค้านนี้ไว้ว่า สิทธิของผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้ก่อนตามมาตรา 1300 นี้ ไม่น่าจะถึงขนาดต้องเป็นทรัพย์สิน¹ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาโดยละเอียดแล้ว²

ความเห็นที่สอง ซึ่งเป็นความเห็นที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาจำนวนมากและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นฎีกาในปีหลัง ๆ นี้ เห็นว่าเพิกถอนได้ตามมาตรา 237 โดยถือว่าเป็นนิติกรรมที่ทำให้เจ้านั้นเสียเปรียบไม่สามารถบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ของเขาได้ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 175/2502 (ระหว่างนายเชื้อ ชมภูพงษ์ โจทก์ นางเนนใจ คงจินดา จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกา ปี 2502 หน้า 227 - 243 จัดพิมพ์โดย เนติบัณฑิตยสภา) ซึ่งวินิจฉัยว่า "จำเลยที่ 1 รับมรดกที่ดินซึ่งเจ้าของจะขายให้โจทก์ รับชำระราคาแล้วแต่อยู่ระหว่างขอแบ่งแยกเพื่อโอนทางทะเบียน จำเลยที่ 1 ขายให้จำเลยที่ 3 โดยรู้ว่าไม่สามารถชำระหนี้ แม้ที่ดินนอกพิพาทก็ขายคนอื่นไปแล้ว ย่อมเป็นการทำให้เจ้านั้นเสียเปรียบ ถ้าจำเลยที่ 3 รู้ถึงความข้อนี้ โจทก์ก็ขอเพิกถอนได้"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1731/2518 (ระหว่างนายชูป เชื้อนุ่น โจทก์ นายเต็ม หับหิมทอง จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกาปี 2518 หน้า 2407 - 2409 จัดพิมพ์โดย เนติบัณฑิตยสภา) ซึ่งวินิจฉัยว่า "โจทก์ทำสัญญาจะซื้อที่ดินกับ ค. จำเลยชำระราคาบางส่วน และเขาคงครอบครองปลุกบ้านอยู่ ค. เอาที่ดินนั้นไปจดทะเบียนจำนองแก่ ข. จำเลย แม้โจทก์ไม่อยู่ในฐานะจดทะเบียนสิทธิได้ก่อน โจทก์ก็ขอเพิกถอนการจำนองที่ทำโดยคบคิดกันให้โจทก์เสียเปรียบได้"

¹ สัมภาษณ์ จุฑา กุลบุษย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 27 ธันวาคม 2526.

² บทที่ 2, ข้อ 3.2.1

อย่างไรก็ตามยังมีนักกฎหมายบางท่านไม่เห็นด้วยกับความเห็นนี้ ทั้งนี้เพราะ หากกรณีเป็นเรื่องที่ลูกหนี้เป็นคนมีฐานะดี มีทรัพย์สินมากมายนอกจากทรัพย์สินที่พาห แม้จะได้เปลี่ยนใจไปปฏิบัติการชำระหนี้โดยทรัพย์สินนั้น แต่เขาก็คงมีทรัพย์สินอื่นให้เจ้าหนี้ พ้องร้องบังคับเอาค่าสินไหมทดแทนได้ ซึ่งถ้าพิจารณาหลักเกณฑ์ในมาตรา 237 แล้วจะ เห็นได้ว่ากรณีเช่นนี้หาได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา 237 ไม่ เพราะมาตรา 237 ต้องเป็นเรื่องทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยถอยลงจนไม่พอชำระหนี้ แต่กรณี นี้มีทรัพย์สินพอชำระค่าสินไหมทดแทนได้จึงไม่เป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบตามความ หมายของมาตรา 237 แต่อย่างไรก็ตาม¹ นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกประการหนึ่งว่า การเพิกถอนตามมาตรา 237 เป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้อื่น ๆ หมดทุกคนตามมาตรา 239 แต่กรณีนี้เป็นการขอเพิกถอนโดยเฉพาะเจาะจงต่อทรัพย์สินนั้น ๆ เพราะบังคับชำระหนี้โดย เฉพาะเจาะจงไม่ได้ จึงเป็นการเรียกคืนมาเพื่อประโยชน์ของตนโดยเฉพาะ มิใช่เป็น ประโยชน์แก่เจ้าหนี้รายอื่นทุกคน² ฉะนั้นในกรณีนี้ลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินอื่น ๆ อีกจึงไม่น่า จะปรับเข้ามาตรา 237 นี้ได้ ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับวินิจฉัยสนับสนุนความเห็นนี้คือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 601/2497 (ระหว่างนายบุญช่วย ชูโลว โจทก์

นายชินธ์ เคะเซเทศ จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกา ปี 2497 หน้า 611 - 616 จดพิมพ์ โดยเนติบัณฑิตยสภา) ซึ่งวินิจฉัยว่า "ผู้จะชื้อนําสืบไม่ได้ว่า ผู้จะขายไม่มีทรัพย์สินอะไร อื่นอีกพอคุ้มกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนฐานผิดสัญญาที่ผู้จะขายเอาที่ดินที่จะขายไป โอนให้คนภายนอก ไม่เรียกว่าผู้จะชื้อเสียเปรียบ จะอ้างเป็นการฉ้อฉลและเพิกถอนเสียหา ได้ไม่"

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรม และหนี้, เล่ม 2 หน้า 959 - 960.

² จิตติ ติงศภัทิย์, หมายเหตุฎีกาที่ 1162 - 4/2497 ระหว่างนายออง สุคริณฑ์ โจทก์ นางสาวสัจฉิ์ สุคริณฑ์ จำเลย จากคำพิพากษาศาลฎีกา ปี 2497 หน้า 1043-1057 จดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา.

ความเห็นที่ 3 เห็นว่า ขอเพิกถอนได้โดยอาศัยมาตรา 5 ซึ่งบัญญัติว่า "ในการใช้สิทธิแห่งคดีนี้ ในการชำระหนี้คดี ท่านว่าบุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต" เพราะถือว่ากรณีดังกล่าว เป็นการใช้สิทธิของตนโดยไม่สุจริตโดยให้เหตุผลว่าถ้าหากันความคับมหาครา 5 นี้แล้วก็ไม่เห็นมีทางสงสัยอย่างใรวาจะนำมาใช้ในกรณีต่อไปแย่งซื้อที่ดินเขาโดยรู้อยู่แล้วไม่ได้ ไม่เห็นมีเหตุผลอย่างไรที่จะสนับสนุนผู้ซื้อคนหลังที่ไปแย่งคนแรกที่เขาทำสัญญาจะซื้อขายกันไว้แล้ว ดังนั้น หากใช้สิทธิที่ตนมีโดยไม่สุจริตก็ เขาขอห้ามของมาตรา 5 นี้¹ ซึ่งความเห็นนี้ยังไม่มีความพิพากษาฎีกาใดวินิจฉัยสนับสนุนไว้โดยตรงเลย

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า กรณีเช่นนี้เพิกถอนไม่ได้ โดยถือว่าเป็นการที่ลูกหนี้ผิดสัญญาต่อเจ้าหนี้เท่านั้น ซึ่งมีผลให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายฐานผิดสัญญาที่ไม่สามารถชำระหนี้โดย เฉพาะเจาะจงได้ซึ่งต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215² ที่บัญญัติว่า "เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ของตามความประสงค์อันแท้จริง

¹ เรื่องเดียวกัน

² คำพิพากษาฎีกาที่ 874/2490 ระหว่างนางจันทร์สม โกรงนา ในฐานะบุตร (เด็กชายช้วน) โจทก์ เจ้าบัวทิพย์ ณ เชียงใหม่ ที่ 1 กับพวกจำเลย จากคำพิพากษาฎีกาที่ 2490 หน้า 1025 - 1039 จัดพิมพ์โดย เนติบัณฑิตยสภา

แห่งมูลหนี้ไซ้ เจ้าหนี้จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่การนั้นได้" กล่าวคือ ถ้าปรากฏว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินเพียงพอชำระค่าเสียหายแก่เจ้าหนี้นั้น เจ้าหนี้จะขอเพิกถอนนิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำไม่ได้ คงได้แต่เรียกค่าสินไหมทดแทน ยกเว้นในกรณีลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่เพียงพอซึ่งเข้าหลักเกณฑ์ของมาตรา 237 อยู่แล้วจึงจะเพิกถอนได้

หลักกฎหมายต่างประเทศ

เกี่ยวกับสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงนี้ ตามกฎหมายอังกฤษถือว่า เจ้าหนี้มีกรรมสิทธิ์ทางความยุติธรรม (equitable ownership) คั้งนั้นหากลูกหนี้โอนทรัพย์สินนั้นไปให้บุคคลอื่นและปรากฏว่าผู้รับโอนไม่ได้เสียค่าตอบแทนหรือรับโอนไปโดยรู้ถึงสิทธิของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะมีสิทธิดีกว่าเขาและสามารถฟ้องร้องเพิกถอนการโอนทรัพย์สินนั้นได้ แต่หาปรากฏว่าผู้รับโอนเสียค่าตอบแทนและรับโอนโดยไม่รู้ถึงสิทธิของเจ้าหนี้นั้น สิทธิของผู้รับโอนจะดีกว่าเจ้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้คงมีแต่เพียงสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายจากลูกหนี้เท่านั้น¹

เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า การที่ลูกหนี้ทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้ได้เห็นได้ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงของเจ้าหนี้ ทำให้เจ้าหนี้นั้นไม่สามารถบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงเอากับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นได้ อันเป็นเหตุให้เจ้าหนี้นั้นต้องเสียเปรียบโดยเฉพาะเจาะจงนี้ ไม่อาจรวมอยู่ในความหมายของคำว่า เสียเปรียบในหลักกฎหมายเรื่องการเพิกถอนนิติกรรมซึ่งจัดจลเจ้าหนี้ได้ ทั้งนี้เพราะการที่ลูกหนี้กระทำนิติกรรมเช่นนี้ แม้ว่าจะทำให้เจ้าหนี้ต้องเสียสิทธิ

¹ Viscount Hallsham, "Sale of land," Halsburys Law of England, 2d ed, Vol. 29 (1938) p. 351.

ในการบังคับชำระหนี้โดย เฉพาะ เจาะจง ไปก็จริงอยู่ แต่เจ้าหนี้ยังคง เหลือสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้โดยคำสั่งใหม่ทดแทนอย่าง เดิมที่ ซึ่งหากปรากฏว่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ใหม่ทดแทน แทนการไม่ชำระหนี้โดย เฉพาะเจาะจงให้แก่เจ้าหนี้ได้อย่าง เดิมที่แล้ว ก็ไม่น่าจะยังถือว่าเจ้าหนี้เสียเปรียบอยู่จนถึงขนาดทำให้เจ้าหนี้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ซึ่งในประเด็นนี้อาจมีโต้แย้งได้ว่ากรณี เช่นนี้ถือว่าทำให้เสียเปรียบได้ เช่นทำสัญญาจะซื้อจะขายไว้แล้ว เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้กัน แต่เอาที่ดินไปขายให้แก่บุคคลอื่น ยอมทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบคือไม่สามารถได้รับชำระหนี้ กล่าวคือรับโอนที่ดินมาตามสัญญาได้ แม้จะมีทรัพย์สินอื่นพอจะชำระหนี้เสียหาย แต่เจ้าหนี้เขาก็ไม่ต้องการ เขาต้องการที่ดินต่างหากและคามูลหนี้ เขาก็มีสิทธิเรียกร้องให้โอนที่ดินได้ เมื่อโอนให้เขาไม่ได้ เขาก็เสียเปรียบ ผู้เขียนเห็นว่า กรณีเช่นนี้เป็นเพียงการเสียเปรียบตามความรู้สึกของบุคคลทั่วไปเท่านั้น หากใช่เป็นการเสียเปรียบตามเจตนารมณ์ของมาตรา 237 ไม่ เพราะบทบัญญัติเรื่องนี้ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองกองทรัพย์สินของลูกหนี้มิให้ลดน้อยถอยลงจนไม่พอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งหมายรวมทั้งการชำระหนี้โดย เฉพาะ เจาะจง และการชำระหนี้โดยคำสั่งใหม่ทดแทนด้วย ดังนั้น เมื่อลูกหนี้ยังมีทรัพย์สินอื่นพอที่จะชำระหนี้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่เจ้าหนี้ได้ เดิมที่จึงถือไม่ได้ว่าเจ้าหนี้เสียเปรียบจนสามารถขอเพิกถอนนิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำนั้นได้ อีกทั้งผู้เขียนคิดว่าหากยอมให้เจ้าหนี้เช่นนี้เพิกถอนได้ไม่ว่าจะอาศัยบทบัญญัติ มาตรา 237 หรือจะอาศัยบทบัญญัติ มาตรา 5 หรือมาตรา 1300 ก็ตามก็จะเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้มากเกินไปจนไปตัดอำนาจอันยิ่งใหญ่ของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ เพราะหากตีความเช่นนี้จะมีผลว่า เมื่อลูกหนี้ผูกพันไว้ว่า จะนำทรัพย์สินของคนชำระหนี้โดย เฉพาะเจาะจง ให้แก่บุคคลใดแล้วก็ตามกับลูกหนี้ได้ชำระหนี้ไปแล้ว ทำให้กรรมสิทธิ์นั้นตกไปเป็นของเจ้าหนี้เสียแล้ว เพราะลูกหนี้จะไม่มีวันเปลี่ยนใจไม่ชำระหนี้ไปได้เลย ไม่ว่าลูกหนี้จะไปทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น เจ้าหนี้ก็สามารถตามไปเพิกถอนได้ทั้งสิ้น

ทำให้ลูกหนี้ไม่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของตนเลย มีเพียงอย่างเดียวก็คือหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ที่ตนผูกพันไว้เท่านั้น และการตีความเช่นนี้จะทำให้บุคคลสิทธิมีอำนาจเหนือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการขัดกับหลักกฎหมายเรื่องทรัพย์สินโดยสิ้นเชิง ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการเสียเปรียบโดยเฉพาะเจาะจงนี้มีใช้การเสียเปรียบตามความหมายของหลักกฎหมายเรื่องนิติกรรมซึ่งฉ้อฉลเจ้าหนี้ แต่อย่างไรก็ตาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย